

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-73)

11 TEMMUZ

DÜNYA NÜFUS GÜNÜ (2026)

Her yıl 11 Temmuz'da kutlanan Dünya Nüfus Günü, dünya nüfusunun 11 Temmuz 1987 tarihinde 5 milyara ulaşmasının ardından Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından 1989 yılında ilan edilmiştir. Dünya Nüfus Günü; nüfus dinamikleri, üreme sağlığı, sürdürülebilir kalkınma ve insan hakları konularında farkındalık oluşturmayı amaçlamaktadır. Günümüzde nüfus konusu yalnızca nüfus büyüklüğü ile değil; yaşlanma, doğurganlık, göç, kentleşme ve sağlık hizmetlerine erişim gibi çok boyutlu süreçlerle birlikte değerlendirilmektedir.¹

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), 2026 Dünya Nüfus Günü temasını "**Gençlerin umutlarını ve hedeflerini gerçekleştirmek: bugün ve gelecek için**" (*Realizing the hopes and aspirations of young people – today and for the future*) olarak belirlemiştir. Bu tema, gençlerin eğitim, istihdam, sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerine eşit erişiminin desteklenmesini ve yaşamlarına ilişkin kararları özgürce verebilmelerini ön plana çıkarmaktadır. Gençlerin potansiyellerini gerçekleştirebildikleri toplumlar, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşma konusunda daha güçlü bir konuma sahip olacaktır.²

Birleşmiş Milletler verilerine göre 2025 yılı itibarıyla dünya nüfusu yaklaşık **8,23 milyara** ulaşmıştır. Bununla birlikte, nüfus artış hızı son yıllarda belirgin biçimde yavaşlamaktadır. Dünyanın birçok ülkesinde toplam doğurganlık hızı nüfusun kendini yenileme düzeyi olan **2,1 çocuk** seviyesinin altına düşerken, yaşam beklentisinin artması yaşlı nüfus oranının yükselmesine neden olmaktadır. Bu demografik dönüşüm; sağlık sistemleri, sosyal güvenlik mekanizmaları ve iş gücü piyasaları açısından yeni planlamaları gerekli kılmaktadır.³

TÜİK'in Dünya Nüfus Günü kapsamında yayımladığı güncel verilere göre Türkiye, 2025 yılı sonu itibarıyla **86 milyon 92 bin 168** kişilik nüfusuyla dünya nüfusunun yaklaşık **%1,05'ini** oluşturmakta ve **194 ülke arasında 18. sırada** yer almaktadır. Aynı bültende, Türkiye'nin nüfus yoğunluğunun kilometrekare başına **112 kişi** olduğu, ortanca yaşın yükselmeye devam ettiği ve demografik yapıda yaşlanma eğiliminin sürdüğü belirtilmektedir. Bu göstergeler, sağlık, eğitim, sosyal güvenlik ve yaşlı bakım hizmetlerinin geleceğe yönelik planlanmasında demografik verilerin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.⁴

Dünya nüfusunun 8 milyarı aşmasıyla birlikte küresel ekonomi, ülkelerin yaş yapılarına göre şekillenen iki farklı kutba ayrılmıştır. Avrupa gibi medyan yaşın 41'e ulaştığı bölgelerde doğurganlık düşmekte ve yaşlanan nüfus nedeniyle iş gücü azalırken emeklilik sistemleri üzerindeki yük artmaktadır. Buna tezat olarak, medyan yaşın 17 olduğu Sahra Altı Afrika gibi düşük gelirli bölgelerde nüfus hızla büyümekte ve küresel artışın büyük kısmını oluşturmaktadır. Genç nüfusa sahip bu ülkeler; doğru eğitim, istihdam ve insan odaklı yatırımlarla bu durumu ekonomik büyümeyi tetikleyen bir "demografik fırsat penceresine" dönüştürebilirler. Ancak yetersiz politikalar halinde bu hızlı artış; yoksulluğun derinleşmesine, işsizliğe,

¹ [Internet] <https://www.un.org/en/observances/world-population-day> Erişim Tarihi:06.07.2026

² [Internet] <https://www.un.org/en/observances/world-population-day/background> Erişim Tarihi:06.07.2026

³ [Internet] <https://www.unfpa.org/events/world-population-day> Erişim Tarihi:09.07.2026

⁴ [Internet] <https://veriportal.tuik.gov.tr/tr/press/58197> Erişim Tarihi:10.07.2026

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-73)

kamu hizmetlerinin yetersiz kalmasına ve düşük karbon emisyonuna sahip olmalarına rağmen iklim krizinden en çok bu yoksul bölgelerin zarar görmesine yol açmaktadır. Bu nedenle, tek tip çözümler yerine ekonomik politikaların her ülkenin kendi demografik hızına, yaş yapısına ve haklarına uyumlu biçimde esnekçe şekillendirilmesi gerekmektedir.⁵

Nüfus dinamikleri aynı zamanda toplumların sağlık düzeyini belirleyen temel sosyal belirleyiciler arasında yer almaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), yaşlanma, kentleşme, göç ve iklim değişikliği gibi demografik süreçlerin sağlık sistemlerinin planlanmasında giderek daha belirleyici hale geldiğini; yaşam boyu sağlığın korunmasına yönelik koruyucu sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi ve birinci basamak sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılmasının dirençli sağlık sistemlerinin temel unsurları arasında bulunduğunu vurgulamaktadır. Farklı yaş gruplarının değişen gereksinimlerine yanıt verebilen sağlık sistemlerinin geliştirilmesi, demografik dönüşüme uyum sağlamanın temel koşullarından biridir.⁶ Bununla birlikte, sürdürülebilir nüfus politikalarının temelinde insan hakları yaklaşımı yer almaktadır. Birleşmiş Milletler'in 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları doğrultusunda; herkes için kaliteli eğitim, toplumsal cinsiyet eşitliği, insana yakışır iş olanakları, yoksulluğun azaltılması ve evrensel sağlık güvencesinin güçlendirilmesi, demografik değişimlerin oluşturduğu fırsatlardan en iyi şekilde yararlanılmasına katkı sağlamaktadır. Özellikle gençlerin eğitim, istihdam ve karar alma süreçlerine aktif katılımının desteklenmesi ile yaşlı bireylerin sağlıklı ve aktif yaşlanmalarını sağlayacak sosyal politikaların geliştirilmesi, toplumların uzun vadeli refahı açısından kritik öneme sahiptir.⁷

Demografik dönüşümün ekonomik etkileri ülkelerin yaş yapısına göre farklılaşmaktadır. Çalışma çağındaki nüfusun azalması bazı ülkelerde iş gücü açığı ve sosyal güvenlik harcamalarının artmasına neden olurken, genç nüfusun yoğun olduğu ülkelerde eğitim, istihdam ve beceri geliştirme yatırımları ekonomik büyüme açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu nedenle nüfus politikalarının ülkelerin demografik özelliklerine uygun, kanıta dayalı ve uzun vadeli planlamalarla desteklenmesi gerekmektedir.⁸

Dünya Nüfus Günü, nüfusun yalnızca sayısal büyüklüğünü değil; bireylerin sağlık, eğitim, sosyal koruma ve yaşam kalitesi gibi çok boyutlu gereksinimlerini de odağına alan bütüncül politikaların önemini hatırlatmaktadır. Demografik değişimlerin her ülke için farklı sonuçlar doğurduğu günümüzde, bilimsel veriye dayalı, hak temelli ve kapsayıcı politikaların geliştirilmesi; sürdürülebilir kalkınmanın ve toplum sağlığının güçlendirilmesi açısından temel gerekliliklerden biri olmaya devam etmektedir.⁹

⁵ [Internet] <https://www.unfpa.org/press/world%E2%80%99s-population-hits-8-billion-people-un-calls-solidarity-advancing-sustainable> Erişim Tarihi:09.07.2026

⁶ [Internet] <https://www.who.int/health-topics/primary-health-care> Erişim Tarihi:06.07.2026

⁷ [Internet] <https://unstats.un.org/sdgs/report/2025> Erişim Tarihi:10.07.2026

⁸ [Internet] https://www.oecd.org/en/publications/health-at-a-glance-2025_8f9e3f98-en.html Erişim Tarihi:10.07.2026

⁹ [Internet] <https://population.un.org/wpp/> Erişim Tarihi:10.07.2026